

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annettuun lakiin säännökset työsuojeluun liittyviä tehtäviä suorittavien tarkastuslaitosten hyväksynnästä ja valvonnasta sekä muutoksenhausta tarkastuslaitosten päätöksiin. Asetuksella säädettäisiin tarkemmin tarkastuslaitosten hyväksymisva-

timuksista ja siinä noudatettavasta menettelystä.

Lailla ja sen nojalla annetulla asetuksella täydennettäisiin koneita ja henkilönsuojaimia koskevien direktiivien voimaan saattamista.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen täytäntöön panemiseksi tehtiin 1 päivänä tammikuuta 1994 muutoksia tuotteiden vaatimustenmukaisuuden arviointiin ja hyväksymismenettelyyn. Viranomaisten suorittamasta ennakkohyväksynnästä siirryttiin menettelyyn, jossa tuotteen vaatimustenmukaisuus on ensisijassa valmistajan vastuulla. Pääosa aikaisemmista tyyppitarkastuksista lopetettiin. Tiettyjen tuotteiden vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa valmistajan on käytettävä apunaan kansallisen viranomaisen hyväksymää Euroopan yhteisöjen komissiolle ilmoitettua laitosta. Viranomaiset valvovat tuotteiden vaatimustenmukaisuutta vasta, kun tuotteet on saatettu markkinoille tai otettu käyttöön.

Koneiden turvallisuudesta annetun valtioneuvoston päätöksen (1314/1994) mukaan tietyille koneille ja turvakomponenteille valmistajan on teetettävä ilmoitettujen laitosten EY-tyyppitarkastus ennen koneen saattamista markkinoille tai ottamista käyttöön. Tärkeimpiä tyyppitarkastettavia koneita ovat puuntyöstökoneet, henkilönostimet ja metallialan puristimet. Valmistajan ei tarvitse teettää tyyppitarkastusta, jos hän on suunnitellut ja rakentanut koneen yhdenmukaistettujen eurooppalaisten standardien mukaan. Tällöin

riittää, että hän lähettää konetta koskevat asiakirjat eli niin sanotun teknisen tiedoston ilmoitettuun laitokseen tarkastettavaksi ja säilytettäväksi.

Henkilönsuojaimista annetun valtioneuvoston päätöksen (1406/1993) mukaan useimmat teollisuudessa käytettävät suojaimet kuuluvat ryhmään, jolle valmistajan edellytetään teettävän tyyppitarkastus ilmoitetussa laitoksessa. Vakavilta vaaroilta suojaavat suojaimet on tyyppitarkastettava sekä lisäksi varmistettava tuotannon tasalaatuisuus. Ilmoitettu laitos hyväksyy tuotannon laatujärjestelmän ja on mukana tuotteiden laadunvarmistuksessa.

Tyyppitarkastuksesta ja muusta vaatimustenmukaisuudesta huolehtiminen on kone-tyypin tai suojaimen valmistajan tai tämän edustajan velvollisuus. Tyyppitarkastuksen ja muut ilmoitetun laitoksen tehtävät voi teettää missä tahansa Euroopan talousalueella sijaitsevassa ilmoitetussa laitoksessa.

Jäsenvaltiot ovat vastuussa ilmoitettujen laitosten pätevyydestä ja ilmoittamisesta komissiolle. Suomessa sosiaali- ja terveysministeriö hyväksyy edellä mainituissa valtioneuvoston päätöksissä tarkoitetut ilmoitetut laitokset. Pätevyyden arvioinnissa ministeriö käyttää apuna mittatekniikan keskusta.

Sosiaali- ja terveysministeriön ja muiden työsuojeluviranomaisten valvontamenettelys-

tä on voimassa yleisesti laki työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa (131/1973). Laki koskee sitä toimintaa, joka erikseen on säädetty tai määrätty työsuojeluviranomaisen valvottavaksi. Ilmoitettujen laitosten valvonnan ja hyväksynnän osalta menettelyn kansallinen säädöspäätös on puutteellinen. Myös laitosten asiakkaiden oikeusturva edellyttää muutoksenhakumenettelyä koskevien säännösten täydentämistä.

Ministeriön oikeudesta hyväksyä laitos suorittamaan EY-tyyppitarkastuksia sekä muita direktiivin vaatimustenmukaisuuden varmennustehtäviä ja sen valvonnasta säädettäisiin nimenomaisesti työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetussa laissa (2 a §). Asetuksella säädettäisiin niistä vaatimuksista, jotka hyväksyttävien laitosten tulee täyttää. Hyväksymisedellytykset määräytyvät koneita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/37/EY ja henkilönsuojaimia koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetun neuvoston direktiivin 89/686/ETY mukaan.

Ehdotetut säännökset antaisivat ministeriölle mahdollisuuden hyväksyä tarkastuslaitoksia suorittamaan muitakin kuin edellä mainittuihin koneita ja suojaimia koskeviin direktiiveihin perustuvia tarkastuksia. Tällaisia tarpeita saattaa liittyä esimerkiksi traktoreiden EY-hyväksyntää koskevaan direktiiviin, joka on valmisteilla neuvostossa.

Jos tarkastuslaitos ei anna vaatimustenmukaisuuden osoittamiseksi tarkoitettua tyyppitarkastustodistusta, laitoksen tulee ehdotetun 20 a §:n mukaan perustella päätöksensä. Tarkastuslaitoksen kielteisestä päätöksestä olisi mahdollisuus hakea valvontaviranomaiselta oikaisua 14 vuorokauden kuluessa tiedoksisaannista. Sosiaali- ja terveysministeriöllä on työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain mukaan päävastuu esityksessä tarkoitettujen tuotteiden vaatimustenmukaisuuden valvonnasta markkinoilla. Ministeriö tekee tässä tarkoituksessa tuotteita koskevat velvoittavat päätökset ja muita yksittäisiä hallintopäätök-

siä. Näin ollen on luontevaa, että oikaisuvaatimus tehdään tälle ministeriölle. Ministeriön päätöksestä haettaisiin muutosta korkeimmasta hallinto-oikeudesta siten kuin siitä erikseen säädetään.

2. Esityksen vaikutukset

Ehdotus ei aiheuta muutoksia viranomais-toimintojen järjestämisessä. Ehdotettu tarkastuslaitosten hyväksyntä ja valvonta vastaavat Suomen Euroopan unionin jäsenvaltiona ennestään noudattamaa menettelyä. Ainoa uudistus on muutoksenhaku tarkastuslaitosten kielteisiin päätöksiin. Käytännössä tarkastuslaitokset eivät ole tehneet kielteisiä päätöksiä, mutta hakija on voinut itse keskeyttää menettelyn, jos vaatimukset eivät ole toteutuneet.

Organisaatio- ja henkilövaikutuksia ei ehdotuksella edellä mainitusta syystä myöskään ole. Ehdotuksella ei ole taloudellisia vaikutuksia.

Lain nojalla on tarkoitus antaa asetus tarkastuslaitosten hyväksynnästä. Asianomaisiin koneita ja henkilönsuojaimia koskeviin valtioneuvoston päätöksiin lisättäisiin asiasta viittaussäännökset.

3. Asian valmistelu

Asia on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä virkamiestyönä. Esityksestä on saatu oikeusministeriön, kauppa- ja teollisuusministeriön, ympäristöministeriön ja Mittatekniikan keskuksen sekä alan ilmoitettujen laitosten ja keskeisten työmarkkinajärjestöjen lausunnot, jotka on otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon esityksessä.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

1.

Laki

työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa 16 päivänä helmi-kuuta 1973 annettuun lakiin (131/1973) uusi 2 a ja 20 a § seuraavasti:

2 a §

Ministeriö voi hyväksyä tarkastuslaitoksen suorittamaan työsuojelusäännöksissä määrättyjä tuotteiden vaatimustenmukaisuuden varmentamiseen liittyviä tehtäviä. Laitoksen on täytettävä asetuksella säädetty vaatimukset.

Ministeriö valvoo 1 momentissa tarkoitetun laitoksen toimintaa ja varmistaa määräajoin, että säädetty vaatimukset täyttyvät. Jos laitos rikkoo olennaisesti asetettuja vaatimuksia, ministeriö voi rajoittaa laitoksen toimintaa tai peruuttaa hyväksynnän. Laitoksen valvonnassa on muuten soveltuvin osin voimassa, mitä 3—7 ja 17 §:ssä säädetään.

4 luku**Muutoksenhaku****20 a §**

Jos 2 a §:ssä tarkoitettu tarkastuslaitos epää vaatimustenmukaisuuden osoittamiseksi tarkoitetun varmentamisen, päätös on perusteltava. Tarkastuslaitoksen päätökseen saa hakea oikaisua kirjallisella oikaisuvaatimuksella ministeriöltä 14 vuorokauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Tarkastuslaitoksen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Ministeriön päätökseen haetaan muutosta siten kuin 18 §:n 2 momentissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta .

Helsingissä 22 päivänä lokakuuta 1999

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Peruspalveluministeri *Eva Biaudet*

